

VII.501.315.2014.AG

KANCELARIA SENATU Kancelaria Ogólna	
18. 12. 2018	
nr RPW. 36647/2018	zaf. P
(podpis)	

Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu RP

03980200122907
RPW/36647/2018 P
2018-12-18

Kierownictwo Sernie Marszałku

W dniu 14 grudnia 2018 r. Marszałek Sejmu przesłał do rozpatrzenia przez Senat RP ustawę o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (druk senacki nr 1051). Rzecznik Praw Obywatelskich na etapie prac legislacyjnych poprzedzających skierowanie projektu do Sejmu RP przedstawiał swoje uwagi¹, skierował również opinię do Marszałka Sejmu RP² (niedołączoną przez Marszałka Sejmu do druku nr 2089). Nie wszystkie jednak uwagi Rzecznika Praw Obywatelskich zostały uwzględnione, w związku z czym istnieje konieczność przedstawienia kolejnych istotnych wątpliwości związanych z poziomem przestrzegania praw i wolności człowieka i obywatela.

W ostatnich dwóch latach Rzecznik Praw Obywatelskich kilkakrotnie apelował do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o jak najszybsze przedstawienie projektu, który miał być podstawą do dyskusji na temat wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu

¹ Pismo RPO o nr VII.501.315.2014.AG z 26 kwietnia 2018 r.

² Pismo RPO o nr VII.501.315.2014.AG z 22 listopada 2018 r.

2

3

takich danych oraz uchylająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (Dz. Urz. UE L z 4.5.2016 r., s. 89; dalej jako: dyrektywa 2016/680). Rzecznik podkreślał w szczególności, jak ogromne znaczenie ma pozostawienie wystarczająco długiego terminu na konsultacje i uzgodnienia zaproponowanych przepisów w związku z samą treścią postanowień dyrektywy 2016/680 i jej znaczeniem dla ochrony praw i wolności człowieka. Należy zatem przypomnieć, że dyrektywa 2016/680 przyjęta została 27 kwietnia 2016 r., weszła w życie 5 maja 2016 r., a zatem **projektodawca miał praktycznie dwa lata na przygotowanie projektu.**

Ustawa skierowana do Senatu 14 grudnia 2018 r. jest dokumentem obszernym i skomplikowanym. Rzecznik nie odnosi się zatem w swojej opinii do wszystkich problemów w niej występujących i przedstawia wyłącznie uwagi zasadnicze, które dotyczą spraw fundamentalnych z punktu widzenia praw jednostki i nie mogą być traktowane jako wyczerpujące zastrzeżenia i wątpliwości, które można podnieść pod adresem tej ustawy i sposobu procedowania nad nią.

1. Zakres stosowania ustawy o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości

Konsekwentnie Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na stanowisku, że nie może być pozytywnie oceniona propozycja zawarta w art. 3 pkt 2 ustawy, polegająca na wyłączeniu z zakresu jej stosowania danych osobowych przetwarzanych w związku z zapewnieniem bezpieczeństwa narodowego, w tym w ramach realizacji zadań ustawowych Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego oraz Centralnego Biura Antykorupcyjnego. W uzasadnieniu do projektu ustawy wskazano, że „poza zakresem dyrektywy znajdują się zarówno poszczególne czynności z zakresu bezpieczeństwa narodowego (wykonywane przez dowolne podmioty, którym przepisy powierzają takie zadania), jak wszystkie czynności agencji lub jednostek zajmujących się bezpieczeństwem narodowym. W tym drugim przypadku wyłączenie ma charakter *de facto* podmiotowy, gdyż dotyczy wszystkich czynności podmiotów, które zajmują się bezpieczeństwem narodowym”. Zdaniem projektodawcy, wszystkie obszary działalności ABW, AW, SKW, SWW oraz CBA „mieszczą się w zakresie

pojęcia bezpieczeństwa narodowego, stanowiąc jego składowe”. Tym samym przewidziano podmiotowe wyłączenie wskazanych wyżej służb z zakresu stosowania ustawy.

Rzecznik Praw Obywatelskich konsekwentnie (czemu dawał wyraz na etapie prac rządowych i w opinii skierowanej do Marszałka Sejmu) nie zgadza się z tym stanowiskiem i argumentacją rządu. Nie wszystkie bowiem zadania ustawowe realizowane przez wymienione służby mieszczą się w zakresie pojęcia „bezpieczeństwo narodowe”, co uzasadniałoby wyłączenie dopuszczone na mocy art. 2 ust. 3 pkt a dyrektywy 2016/680. Trzeba pamiętać, że z punktu widzenia prawa Unii Europejskiej pojęcie „bezpieczeństwo narodowe” nie może być utożsamiane z pojęciem „bezpieczeństwa wewnętrznego”, o czym świadczą przepisy samego Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE; por. art. 4 ust. 2 TUE i art. 73 TFUE odnoszący się do „bezpieczeństwa narodowego” oraz chociażby art. 71 TFUE i art. 73 TFUE dotyczące „bezpieczeństwa wewnętrznego”). Również - przykładowo - zwalczanie terroryzmu nie jest uznawane w UE za domenę wyłączoną z zakresu prawa UE, o czym świadczy chociażby art. 83 ust. 1 TFUE. Dyrektywa 2016/680 zezwala na pozostawienie poza zakresem jej stosowania czynności agencji lub jednostek zajmujących się bezpieczeństwem narodowym, a w ogóle bezpieczeństwem (por. też motyw 14 preambuły do dyrektywy 2016/680). Analogiczne stanowisko w opinii do projektu ustawy przedstawił Minister Spraw Zagranicznych (opinia z 5 października 2018 r.), który poinformował też o negatywnej ocenie takiego rozwiązania dokonanej przez Komisję Europejską.

2. Wyłączenie stosowania ustawy do danych osobowych znajdujących się w aktach spraw lub urządzeniach ewidencyjnych (art. 3 pkt 1 ustawy)

Ochrona osób fizycznych powinna mieć zastosowanie do zautomatyzowanego przetwarzania danych osobowych oraz do przetwarzania ręcznego, jeżeli dane osobowe znajdują się lub mają się znaleźć w zbiorze danych. Zbiory lub zestawy zbiorów, jak i ich strony tytułowe, które nie są uporządkowane według określonych kryteriów, nie powinny wchodzić w zakres stosowania dyrektywy (por. motyw 18 do preambuły dyrektywy). W tym kontekście, jak również w kontekście definicji zawartej w art. 4 pkt 17 ustawy, wątpliwości budzi wyłączenie zawarte w art. 3 pkt 1 ustawy, zgodnie z którym ustawy nie stosuje się do

ochrony danych osobowych znajdujących się w aktach spraw lub czynności lub urządzeniach ewidencyjnych, w tym tworzonych i przetwarzanych z wykorzystaniem technik informatycznych, prowadzonych w oparciu o przepisy wymienionych tam ustaw. Takie wyłączenie budzi wątpliwość, nie tylko w świetle definicji zbioru danych, ale również interpretacji tego pojęcia dokonywanej w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (por. wyrok C-25/17 z 10 lipca 2018 r., EU:C:2018:551), na co zwraca uwagę również Ministerstwo Spraw Zagranicznych. W opinii dołączonej do druku MSZ słusznie wskazuje, że nawet niezależnie od wskazanego wyżej wyroku, do uznania, że akta sprawy mieszczą się w pojęciu zbioru danych wystarczy, że dane osobowe zawarte w tych aktach są uporządkowane, czy to według numeru sprawy, czy też rodzaju sprawy, czy chronologicznie. Dodatkowo, przepisy dyrektywy 2016/680 powinny mieć zastosowanie do danych przetwarzanych choćby częściowo w sposób automatyczny, niezależnie od tego, czy dane osobowe stanowią lub mają stanowić część zbioru (por. art. 2 ust. 2 dyrektywy 2016/680).

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich wyłączenie zaproponowane w projekcie ustawy godzi w cel dyrektywy, określony w jej art. 1. W przypadku uchwalenia ustawy w tym kształcie, poza jej zakresem znajdzie się większość danych osobowych przetwarzanych w toku m.in. postępowania karnego oraz innych postępowań regulowanych wymienionymi w przepisie ustawami.

3. Nadzór nad przetwarzaniem danych osobowych w sądach i prokuraturze

W art. 1 pkt 3 ustawy stanowi się, że ustawa określa sposób prowadzenia nadzoru nad ochroną danych osobowych przetwarzanych przez właściwe organy w celach, o których mowa w pkt 1, z wyłączeniem danych osobowych przetwarzanych przez prokuraturę i sądy. Zgodnie z art. 45 ust. 2 dyrektywy 2016/680 państwa członkowskie UE są zobowiązane zapewnić, by żaden organ nadzorczy nie był właściwy do nadzorowania operacji przetwarzania dokonywanych przez sądy w toku sprawowania przez nie wymiaru sprawiedliwości. Państwa członkowskie mogą postanowić, że organ nadzorczy nie jest właściwy do nadzorowania operacji przetwarzania dokonywanych przez inne niezależne organy wymiaru sprawiedliwości w ramach sprawowania przez nie wymiaru sprawiedliwości. Przepis ten wyjaśniony został dodatkowo w motywie 80 preambuły do

dyrektywy, z którego wynika, że intencją prawodawcy unijnego było wyłączenie sądów spod zakresu kompetencji organu nadzorczego w odniesieniu do czynności związanych ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości, zaś państwo członkowskie może również zdecydować, czy takim wyłączeniem będą objęte inne niezależne organy wymiaru sprawiedliwości. **Jednak w każdym przypadku należy wprowadzić inny system niezależnej kontroli, zgodny z art. 8 ust. 3 Karty Praw Podstawowych UE.**

Ustawa w przepisach zmieniających próbuje stworzyć taki system nadzoru. Przewidziano bowiem zmiany w następujących ustawach:

- 1) o Trybunale Stanu (art. 56 ustawy) – gdzie nadzór ma sprawować Krajowa Rada Sądownictwa;
- 2) Prawo o ustroju sądów wojskowych (art. 67) – gdzie nadzór ma sprawować:
 - w zakresie działalności wojskowego sądu garnizonowego – prezes wojskowego sądu okręgowego,
 - w zakresie działalności wojskowego sądu okręgowego – Krajowa Rada Sądownictwa;
- 3) Prawo o ustroju sądów powszechnych (art. 71) – gdzie nadzór ma sprawować:
 - w zakresie działalności sądu rejonowego – prezes sądu okręgowego,
 - w zakresie działalności sądu okręgowego – prezes sądu apelacyjnego,
 - w zakresie działalności sądu apelacyjnego – Krajowa Rada Sądownictwa;
- 4) Prawo o ustroju sądów administracyjnych (art. 75) – gdzie nadzór ma sprawować:
 - w odniesieniu do danych przetwarzanych przez wojewódzkie sądy administracyjne - Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego,
 - w odniesieniu do danych przetwarzanych przez NSA – Krajowa Rada Sądownictwa;
- 5) Prawo o prokuraturze (art. 87), gdzie nadzór ma sprawować:
 - w odniesieniu do prokuratury rejonowej – prokurator okręgowy,
 - w odniesieniu do prokuratury okręgowej – prokurator regionalny,
 - w odniesieniu do prokuratury regionalnej i Prokuratury Krajowej – Prokurator Krajowy;
- 6) ustawa o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (art. 90) – nadzór sprawować ma Krajowa Rada Sądownictwa;

7) ustawa o Sądzie Najwyższym (art. 93) – nadzór sprawować ma Krajowa Rada Sądownictwa.

Uprawnienia organów sprawujących nadzór określać ma zasadniczo (w większości wymienionych wyżej przypadków, poza Prawem o prokuraturze) dodawany art. 175 dd § 3 Prawa o ustroju sądów powszechnych, który przewiduje m.in. nakazywanie administratorowi dostarczenia wszelkich informacji potrzebnych do realizacji zadań tego organu, czy też uzyskiwania od administratora dostępu do danych osobowych i informacji niezbędnych do realizacji zadań. To oznacza, że – w zależności od sytuacji – albo Krajowa Rada Sądownictwa albo prezesi sądów (czy odpowiedni prokuratorzy) będą mogli zażądać dostępu do wszelkich danych osobowych w prowadzonych postępowaniach w związku z realizacją zadań wynikających z konieczności ochrony danych osobowych.

Warto przypomnieć w tym miejscu, że niezależność organu ochrony danych osobowych w świetle orzecznictwa TSUE³ musi być rozpatrywana na kilku płaszczyznach:

- niezależności instytucjonalnej - czyli braku podległości wobec innych organów w zakresie realizacji swoich kompetencji,
- niezależności personalnej – czyli dotycząca powoływania, kadencyjności i odwoływania piastuna organu wyłącznie w przypadkach przewidzianych prawem,
- niezależności funkcjonalnej - czyli niepodlegania kontroli innych instytucji w kontekście realizacji swoich kompetencji,
- niezależności materialnej - gwarancji posiadania właściwych funduszy i zasobów kadrowych i organizacyjnych, umożliwiających sprawne wykonywanie zadań.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich takie rozwiązania prawne są wysoce wątpliwe, bowiem ani Krajowa Rada Sądownictwa ani prezesi sądów w chwili obecnej nie mogą być uznani za organy niezależne zdolne do prowadzenia nadzoru w sposób wypełniający wymogi wynikające z art. 8 ust. 3 Karty Praw Podstawowych UE. Na temat aktualnych rozwiązań w zakresie sposobu powoływania Krajowej Rady Sądownictwa oraz prezesów sądów powszechnych Rzecznik Praw Obywatelskich wypowiedział się

³ Zob. na ten temat orzeczenia przywoływane w związku z oceną niezależności Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych w: A. Grzelak, M. Wróblewski, *Przed komentarzem do art. 34*, w: M. Gumularz, P. Kozik, K. Kozieł (red.), *Ustawa o ochronie danych osobowych. Przepisy wdrażające Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 12016/679 (RODO). Komentarz*, wyd. I, Warszawa 2018, s. 219.

wielokrotnie⁴. Konsekwentnie uznać zatem należy, że w chwili obecnej – w obecnym kształcie ustaw regulujących funkcjonowanie KRS i powoływanie prezesów sądów – organy te nie mogą być uznane za spełniające przesłankę niezależności w żadnym z powyższych wymiarów.

Warto również zwrócić uwagę, że w opinii do projektu ustawy, na etapie prac sejmowych, KRS przedstawiła swoją opinię, uznając się za niewłaściwą do sprawowania nadzoru nad przetwarzaniem danych osobowych⁵.

Osobne wątpliwości budzi sama treść art. 175dd § 3 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, regulującego uprawnienia organów nadzorujących przetwarzanie danych osobowych w sądach (zob. też dodawane/zmieniane: art. 20f ust. 2 ustawy o Trybunale Stanu, art. 6c §2 ustawy – Prawo o ustroju sądów wojskowych, art. 12b §3 ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych, art. 35b §2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, art. 97a §2 ustawy o Sądzie Najwyższym). Przepis ten wymienia uprawnienia organów, których nie można uznać za wystarczająco skuteczne dla osoby, której prawa zostaną naruszone działalnością sądu (czy też prokuratury – por. art. 87 ustawy). Należy zwrócić uwagę, że dyrektywa 2016/680 ustanawia pewien określony standard ochrony danych osobowych, realizując cele wynikające m.in. z art. 16 TFUE i art. 8 Karty Praw Podstawowych UE. Poziom praw gwarantowanych jednostkom w przypadku ich naruszenia przez sądy i inne podmioty (publiczne), realizujące cele wynikające z dyrektywy, nie może być tak dalece rozbieżny. Należy przy tym zauważyć, że art. 45 ust. 2 dyrektywy 2016/680 zezwala na odstępnie, by Prezes Urzędu sprawował nadzór nad operacjami przetwarzania dokonywanymi przez organy wymiaru sprawiedliwości w ramach sprawowania wymiaru sprawiedliwości, jednak żaden przepis nie wyłącza konieczności wdrożenia m. in. przepisów rozdziału VIII dyrektywy w odniesieniu do działalności sądów czy prokuratury i dowolnego ich uregulowania. Zgodnie z motywem 15 preambuły do dyrektywy 2016/680, państwa członkowskie UE mogą ustanawiać gwarancje wyższe od przewidzianych w unijnej dyrektywie, ale w żadnym miejscu dyrektywa ta nie pozwala na

⁴ Zob. chociażby opinię skierowaną do marszałka Senatu z 11 grudnia 2017 r., pismo nr VII.510.2.2017.AJK albo pismo skierowane do Prezydenta RP z 26 lipca 2017 r. VII.510.2.2017/AJK/AG/MW, dostępne na stronie <https://www.rpo.gov.pl>

⁵ Zob. opinię KRS z 26 listopada 2018 r., pismo WO-020-124/18.

ustanowienie standardów niższych, a tak jest w przypadku uregulowania zasad sprawowania nadzoru nad przetwarzaniem danych osobowych w sądach i prokuraturze.

4. Brak implementacji art. 17 dyrektywy 2016/680

W związku ze zrozumiałą koniecznością szerszego niż w systemie ogólnym ograniczenia praw podmiotu danych i wprowadzeniem możliwości opóźnienia, ograniczenia lub pominięcia obowiązku informacyjnego (art. 13 ust. 3 dyrektywy), praw dostępowych (art. 15 ust. 3 dyrektywy) oraz prawa do sprostowania czy usunięcia danych osobowych (art. 16 ust. 4), prawodawca unijny w art. 17 dyrektywy nałożył na państwa członkowskie UE obowiązek zapewnienia, że osoba, której dane dotyczą będzie mogła wykonywać swoje prawa także za pośrednictwem właściwego organu nadzorczego. W ocenie projektodawcy (tabela zgodności), ten przepis dyrektywy wdrożony ma być w art. 29 w związku z art. 50 ust. 1 i 4 ustawy, czyli poprzez możliwość złożenia skargi do Prezesa Urzędu. Rzecznik Praw Obywatelskich nie może zgodzić się z takim rozwiązaniem. Przepis art. 17 dyrektywy 2016/680 ma wysoce gwarancyjny charakter, którego istota tkwi w możliwości dokonywania przez Prezesa Urzędu (lub organ właściwy dla sądów) niezależnej oceny zasadności przetwarzania danych przez podmioty objęte zakresem dyrektywy. W szczególności jasno wskazuje na to art. 17 ust. 3 dyrektywy 2016/680, który stanowi, że organ nadzorczy ma poinformować osobę przynajmniej o fakcie przeprowadzenia wszelkich niezbędnych weryfikacji lub przeglądów. Skarga, o której mowa w art. 50 ustawy, ma inny charakter – zgodnie z art. 50 ust. 1 przysługuje wówczas, gdy dane osobowe są przetwarzane niezgodnie z prawem. Tymczasem art. 17 dyrektywy 2016/680 dotyczy sytuacji, w której osoba w ogóle nie ma pewności, że jej dane (i jakie) są przetwarzane. W poprzednich wersjach projektu – na etapie prac rządowych – przewidywano stosowną regulację (zob. art. 29 projektu w wersji z 25 maja 2018 r.⁶), z której teraz – z nieznanых przyczyn – zrezygnowano. W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich **w ten sposób jeden z najistotniejszych przepisów dyrektywy 2016/680 nie znajdzie swojego odzwierciedlenia w polskim systemie prawnym.**

⁶ <http://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12310605/12502714/12502715/dokument343349.pdf>

5. Zmiana w ustawie o ochronie informacji niejawnych

W art. 84 ustawy przewiduje się nowelizację ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 412 ze zm.; dalej jako: uoin). Zmiana polega na dodaniu w art. 1 uoin wyraźnego przepisu, że regulacji o ochronie danych osobowych nie stosuje się do danych osobowych stanowiących informacje niejawne. Do takich danych osobowych stosuje się przepisy ustawy o ochronie informacji niejawnych. Jako Rzecznik Praw Obywatelskich zmianę tę oceniam negatywnie. Z punktu widzenia zakresu RODO oraz dyrektywy 2016/680, a przede wszystkim przepisów Konstytucji RP, tak szerokie wyłączenie stosowania wszelkich przepisów o ochronie danych osobowych w odniesieniu do informacji niejawnych budzi zastrzeżenia. O ile można twierdzić, że zakres regulowany ustawą o ochronie informacji niejawnych nie mieści się w zakresie prawa UE (por. art. 2 ust. 2 lit. a RODO oraz art. 2 ust. 3 lit. a dyrektywy 2016/680), to uoin nie zawiera wszelkich niezbędnych regulacji w zakresie ochrony danych osobowych stanowiących informacje niejawne. W dotychczasowym stanie prawnym, w art. 43 ust. 1 ustawy z 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r., poz. 922 ze zm.; dalej jako: uodo z 1997 r.), przewidywano wyłącznie, że administratorzy danych zawierających informacje niejawne są zwolnieni z obowiązku rejestracji zbioru danych. Uodo z 1997 r. nie przewidywała jednak zwolnienia z pełnego stosowania jakichkolwiek przepisów o ochronie danych osobowych. W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich obowiązujące przepisy uoin nie są wystarczające dla zapewnienia realizacji wymogów wynikających z art. 51 ust. 1 Konstytucji RP.

6. Powielanie zmian w ustawach

Na brak koordynacji w trakcie prac nad nowelizacjami ustaw wskazują dobitnie propozycje zmian w ustawach regulujących postępowanie przed sądami.

W art. 67 ustawy proponuje się zmiany w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych – zmiany związane głównie ze stosowaniem RODO w sądach, a zatem niezwiązane tematycznie z treścią opiniowanej ustawy czy dyrektywy 2016/680.

Jednocześnie identyczne propozycje zmian znalazły się w art. 43 projektu ustawy (druk sejmowy nr 3050), która aktualnie jest procedowana w sejmowej Komisji

Identycznie sytuacja przedstawia się w odniesieniu do zmian w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych (por. art. 71 ustawy skierowanej do Senatu oraz art. 60 projektu ustawy z druku sejmowego nr 3050), ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (por. art. 75 ustawy skierowanej do Senatu oraz art. 68 projektu ustawy z druku sejmowego nr 3050), ustawy o Trybunale Stanu (art. 56 ustawy skierowanej do Senatu oraz art. 6 projektu ustawy z druku sejmowego nr 3050).

Przyglądając się innym zmianom można znaleźć jeszcze inne problemy braku spójności – wystarczy spojrzeć na treść uchwalonej przez Sejm ustawy o transporcie drogowym (art. 73 ustawy przekazanej do Senatu) oraz propozycji zmian w tych samych przepisach ustawy (np. art. 55a ustawy o transporcie drogowym) w projekcie zawartym w druku sejmowym nr 3050. To wyłącznie jeden z przykładów, który jednak pokazuje, że prace nad projektem powinny być bardziej pogłębione.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich, świadczy to wyłącznie o niedostatkach procesu legislacyjnego na wcześniejszych etapach postępowania, a także braku koordynacji między właściwymi resortami, odpowiedzialnymi za przedłożone projektu.

7. Wejście w życie ustawy i terminy na dostosowanie (art. 102 ustawy)

Zgodnie z art. 108 ustawy, ma ona wejść w życie zasadniczo po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z dwoma wyjątkami określonymi w tym przepisie. To rozwiązanie nie budzi zastrzeżeń. Jednak Rzecznik Praw Obywatelskich musi zwrócić uwagę na art. 102 ustawy, który przyznaje administratorom kolejny rok na dostosowanie zasad przetwarzania danych osobowych do środków technicznych i organizacyjnych wymaganych art. 39 ust. 2 ustawy. Dodatkowo, jeśli wymagałoby to niewspółmiernie dużego wysiłku lub nakładów, **administrator będzie miał czas aż do 6 maja 2023 r.** (art. 102 ust. 2 ustawy). Wreszcie, w art. 102 ust. 4 ustawy wskazano, że dostosowanie zasad przetwarzania informacji i danych osobowych w zbiorach danych utworzonych przed dniem wejścia w życie ustawy do wymogów, o których mowa w art. 19, 20 i 36 nastąpi do 6 maja 2023 r.

W pierwszej kolejności należy wyrazić brak akceptacji dla podanych terminów – termin implementacji dyrektywy upłynął 6 maja 2018 r. Dyrektywa była uchwalona w kwietniu 2016 r. – dwa lata od wejścia w życie dyrektywy do upływu terminu implementacji miały stanowić okres na przygotowanie się do stosowania jej przepisów przez właściwe organy. Wyznaczanie teraz kolejnych terminów, a zwłaszcza tak odległych, musi być ocenione jako sprzeczne z dyrektywą 2016/680.

Po drugie, należy wskazać, że takie rozwiązania są zupełnie rozbieżne z tym, co było wyzwaniem wszystkich, którzy od 25 maja 2018 r. stosują przepisy rodo i są nimi związani. Żaden podmiot, który jest objęty zakresem stosowania rodo nie był w tak doskonałej sytuacji, w jakiej mają być administratorzy objęci zakresem przepisów opiniowanej ustawy. Jednocześnie nie wyjaśniono, dlaczego w takiej uprzywilejowanej sytuacji stawia się organy (co do zasady organy publiczne) w porównaniu do sytuacji podmiotów prywatnych – w szczególności przedsiębiorców, którzy musieli ponieść często wysokie koszty dostosowania się do przepisów rodo w wyznaczonym terminie.

Wreszcie, brzmienie art. 102 ustawy jest nieprawidłowe. Wskazuje bowiem, że to zasady przetwarzania danych mają być dostosowane do środków technicznych – jest to ewidentny błąd legislacyjny, skoro zasady przetwarzania danych określone są w rozdziale (por. art. 1 pkt 1 ustawy) i w żaden sposób administrator już ich nie zmieni. Przepis ten jest zatem sformułowany błędnie zwłaszcza w ust. 1 i ust. 4.

Mając na względzie powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r. poz. 2179), **przedstawiam uprzejmie Panu Marszałkowi powyższe uwagi Rzecznika Praw Obywatelskich z prośbą o przekazanie ich właściwym organom Senatu RP zajmującym się rozpatrzeniem ustawy zawartej w druku senackim nr 1051 oraz ich uwzględnienie w toku dalszych prac nad ustawą.**

Z prośbą o uwzględnienie

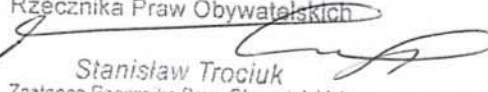
Do wiadomości:

Pan Robert Mamątow

Przewodniczący Komisji

Praw Człowieka, Praworządności i Petycji

Senat RP

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich